

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA

QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA ĐỀN TRANH
XÃ TRUNG NGUYÊN – YÊN LẠC – VĨNH PHÚC

Giảng viên hướng dẫn : PGS.TS Nguyễn Thị Lan Thanh

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Vân

Lớp : QLVH 8C

HÀ NỘI - 2011

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	6
2.Mục đích nghiên cứu.....	8
3.Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	8
4.Phương pháp nghiên cứu	8
5.Đóng góp của đề tài	8
6.Cấu trúc của đề tài.....	9
Chương 1: NHỮNG CƠ SỞ KHOA HỌC VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH.....	10
1.1.Một số khái niệm cơ bản.....	10
1.1.1.Văn hóa và di sản văn hóa	10
1.1.2 Quản lý.....	14
1.1.3Quản lý văn hóa	16
1.1.4 Di tích lịch sử văn hóa và quản lý di tích	18
1.2.Một số quan điểm, đường lối của Đảng và nhà nước về bảo vệ di tích, di sản văn hóa dân tộc.	20
1.3.Vai trò ý nghĩa của di tích lịch sử đền Tranh trong đời sống nhân dân xưa và nay.	30
Chương 2: THỰC TIỄN CÔNG TÁC QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA ĐỀN TRANH XÃ TRUNG NGUYÊN,YÊN LẠC, VĨNH PHÚC.....	33
2.1. Khái quát về xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc.....	33
2.1.1. Vị trí địa lý, cư dân.	33
2.1.2. Đời sống kinh tế - văn hóa – xã hội.....	33
2.2. Khái quát về khu di tích lịch sử đền Tranh.....	35
2.2.1. Vị trí đền Tranh.....	35
2.2.2. Lịch sử hình thành đền.....	36

2.2.3. Kiến trúc đền tranh	39
2.2.4. Nghệ thuật chạm trổ và những di vật quý của đền Tranh.	43
2.2.5. Lễ hội đền Tranh.....	50
2.3. Công tác quản lý đền Tranh.....	52
2.3.1. Bộ máy quản lý di tích.....	52
2.3.2. Hoạt động tu bổ tôn tạo di tích	54
2.3.3. Công tác tổ chức và quản lý các dịch vụ trong lễ hội đền Tranh ...	57
2.3.4. Kinh phí hoạt động của đền Tranh	58
2.3.5. Hoạt động khoanh vùng khu vực bảo vệ xung quanh di tích lịch sử văn hóa đền Tranh.....	59
2.4. Đánh giá về công tác quản lý di tích tại đền Tranh.	60
2.4.1. Những kết quả đạt được.....	60
2.4.2. Những tồn tại	61
2.4.3. Nguyên nhân của những kết quả đạt được cũng như của những tồn tại	63
Chương 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ ĐỀN TRANH.....	64
3.1. Đào tạo cán bộ quản lý di tích.	64
3.2. Nâng cao ý thức trách nhiệm của nhân dân, tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật của nhà nước đối với nhân dân về bảo vệ di tích. .	66
3.3. Tăng cường công tác tu bổ tôn tạo di tích lịch sử đền Tranh.	69
3.4. Tăng cường công tác phát huy giá trị của di tích lịch sử đền Tranh.	70
3.5. Tăng cường đầu tư nguồn kinh phí, cơ sở vật chất cho di tích đền Tranh.	72
KẾT LUẬN	74
TÀI LIỆU THAM KHẢO	76
PHỤ LỤC	79

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài.

Văn hóa truyền thống Việt Nam đóng vai trò quan trọng trong việc bảo lưu những giá trị văn hóa cũ hết sức đẹp đẽ của dân tộc, bao gồm cả văn hóa vật thể và văn hóa phi vật thể. Trong đó văn hóa vật thể bao gồm các di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh, các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia và các bảo tàng. Đặc biệt là hệ thống các di tích lịch sử - văn hóa. Đó là nguồn tư liệu sống, là minh chứng vật chất của quá trình lao động sáng tạo, đấu tranh dựng nước và giữ nước hàng ngàn đời nay của dân tộc ta.

Di tích lịch sử có vai trò hết sức quan trọng trong đời sống xã hội của mỗi quốc gia, dân tộc, là tài sản vô giá của toàn dân tộc, là bộ phận quan trọng hợp thành nền văn hóa Việt Nam được lưu giữ trường tồn từ thế hệ này qua thế hệ khác. Ở đó thể hiện bản sắc văn hóa dân tộc, các sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng diễn ra tại di tích có tác dụng giáo dục lòng tự hào dân tộc, lòng yêu quê hương đất nước. Những di tích mà ông cha ta để lại vô cùng phong phú với hàng ngàn đình, đền, chùa, miếu mạo, lăng tẩm,... Giá trị của các di tích lịch sử văn hóa đã thấm sâu vào tâm hồn, máu thịt bao thế hệ người Việt Nam. Và việc bảo vệ di tích càng có ý nghĩa lớn lao hơn nữa trong việc tìm về cội nguồn văn hóa dân tộc, từ đó góp phần khai thác, bảo tồn, phát huy những tinh hoa văn hóa truyền thống của dân tộc và lấy đó làm nền tảng để xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Tuy nhiên hiện nay những di tích lịch sử văn hóa luôn đứng trước những nguy cơ bị hủy hoại do sự tác động của thời gian, thiên tai và những hoạt động thiếu ý thức của con người ... gây thất thoát cho tài sản văn hóa Việt Nam. Do đó vấn đề bảo vệ di sản nói chung và quản lí di tích lịch sử - văn hóa nói riêng đang được đặt ra hết sức cấp thiết.

Xuất phát từ thực tiễn quản lý trong nhiều năm qua, mặc dù Đảng và Nhà nước ta đã rất quan tâm trong việc xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, chú trọng trong công tác bảo tồn hệ thống di sản của dân tộc. Tuy nhiên do điều kiện thực tế còn nhiều vấn đề bất cập, đội ngũ nhân viên quản lý chưa nhiều, trình độ quản lý chưa cao, hơn nữa một bộ phận nhỏ nhân dân chưa ý thức rõ tầm quan trọng của di tích văn hóa trong đời sống xã hội đã làm cho các di tích bị xuống cấp một cách nhanh chóng. Do vậy việc nghiên cứu, tìm hiểu về công tác quản lý hệ thống các di sản càng cần thiết hơn nữa để có những biện pháp hợp lý, kịp thời nhằm bảo lưu tốt nhất những giá trị vốn có của dân tộc.

Mảnh đất Vĩnh Phúc, nơi chứa đựng khá nhiều những danh lam thắng cảnh và di tích lịch sử - văn hóa nổi tiếng như: Khu di chỉ khảo cổ Đồng Đậu, danh thắng Tây Thiên, Thiền Viện Trúc Lâm, khu du lịch Tam Đảo, tháp Bình Sơn, đền Tranh, đền Thính,... và rất nhiều đền, chùa, miếu mạo khác thờ các vị anh hùng dân tộc và di tích cách mạng của 2 cuộc kháng chiến vĩ đại của dân tộc. Đặc biệt Đền Tranh thuộc địa phận xã Trung Nguyên, huyện Yên Lạc, tỉnh Vĩnh Phúc, là một di tích có niên đại khá sớm, đã được Nhà nước xếp hạng là di tích lịch sử - văn hóa vào năm 1993, là một công trình kiến trúc đẹp và linh thiêng. Song, di tích đền Tranh vẫn chưa được đầu tư quan tâm đúng mức, đội ngũ cán bộ quản lý còn mỏng, nhiều hạng mục công trình vẫn đang trong tình trạng xuống cấp, di tích vẫn chưa phát huy hết giá trị của mình.

Nhận thấy vấn đề trên là một vấn đề cần được quan tâm, tìm hiểu, đánh giá đúng thực trạng đang diễn ra tại di tích và thấy mình cần phải có trách nhiệm đóng góp một phần nhỏ bé vào sự nghiệp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa của địa phương nói riêng và của dân tộc Việt Nam nói chung, tôi đã mạnh dạn chọn đề tài : “ ***Quản lý di tích lịch sử - văn hóa Đền Tranh (đền Bắc Cung Thượng) xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc***” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

Vì đây là một đề tài mới chưa được đưa vào nghiên cứu cho nên còn nhiều hạn chế, vậy mong quý thầy cô và các bạn góp ý kiến để đề tài của tôi được hoàn thiện hơn nữa.

2.Mục đích nghiên cứu

Mục đích của đề tài là góp phần vào việc bảo vệ, giữ gìn, quản lý các di tích lịch sử văn hóa của đất nước; tìm hiểu và phân tích thực tiễn công tác quản lý tại di tích lịch sử văn hóa đền Tranh, từ đó đề xuất những giải pháp nhằm hoàn thiện và nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích, bảo vệ vốn văn hóa của dân tộc.

3.Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: đề tài đề cập đến công tác quản lý tại khu di tích lịch sử văn hóa đền Tranh

Phạm vi nghiên cứu: tìm hiểu công tác quản lý khu di tích lịch sử đền Tranh ở xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc.

4.Phương pháp nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu dựa trên quan điểm đường lối của Đảng và Nhà nước, tư tưởng Hồ Chí Minh ... về công tác văn hóa. Ngoài ra còn kết hợp một số phương pháp sau:

1. Phương pháp nghiên cứu tư liệu
2. Phương pháp khảo sát điền dã
3. Phương pháp phỏng vấn
4. Phương pháp phân tích tổng hợp

5.Đóng góp của đề tài

- Về mặt lý luận: đề tài làm rõ được vấn đề vai trò quản lý của nhà nước và nhân dân trong việc quản lý di sản văn hóa dân tộc nói chung và các di tích lịch sử văn hóa nói riêng.

- Về mặt thực tiễn : những vấn đề được đề cập trong đề tài này sẽ góp phần nhỏ vào việc thông tin và giải quyết những vấn đề thực tiễn sinh động đang diễn ra trong khung cảnh đổi mới nói chung và di tích lịch sử văn hóa đền Tranh nói riêng. Đồng thời đưa ra những thông điệp vừa mang tính chất cấp thiết cho mọi người trong việc ứng xử có văn hóa đối với di tích. Từ đó đưa ra giải pháp hành động đúng đắn nhằm bảo vệ và phát huy giá trị di tích trong đời sống kinh tế - văn hóa xã hội của địa phương cũng như của cả nước nói chung.

6.Cấu trúc của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận đề tài được kết cấu làm 3 chương sau:

Chương 1: Những cơ sở khoa học về quản lý di tích

Chương 2: Thực tiễn công tác quản lý di tích lịch sử đền Tranh xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc

Chương 3: Phương hướng và một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý đền Tranh(xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc)

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đường Vinh Bình (1999) “ Đền Tranh một di tích lịch sử văn hóa” Sở văn hóa thông tin tỉnh Vĩnh Phúc
2. Hoàng Sơn Cường: Lược sử quản lý văn hóa ở Việt Nam(1998) – NXB văn hóa thông tin – Hà Nội.
3. Nguyễn Đăng Duy – Trịnh Minh Đức “Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa”(1993) – Bộ Văn hóa thông tin trường Đại học Văn Hóa Hà Nội.
4. Nguyễn Khoa Điềm – tạp chí VHNT số 10/1999
5. Nguyễn Quốc Hùng- luật di sản văn hóa, văn bản luật hoàn chỉnh nhất về bảo vệ, phát huy di sản văn hóa ở nước ta – Tạp chí nghiên cứu văn hóa – NXB Văn hóa nghệ thuật.
6. Lê Hồng Lý(chủ biên) (2010),giáo trình Quản lý di sản văn hóa với phát triển du lịch,Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
7. Các Mác – Anghen toàn tập(1993) NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội,_tập 23.
8. Các Mác: Tư bản – quyển 1(1960) – tập 2 NXB Sự Thật, Hà Nội.
9. Hồ Chí Minh(1985), Toàn tập,Nxb.Chính Trị quốc gia,Hà Nội.Tập 3.
10. Lê Kim Thoa (1993),Lý lịch di tích lịch sử văn hóa đền Tranh – xã Trung Nguyên – Yên Lạc – Vĩnh Phúc,Bảo tàng Vĩnh Phú,tỉnh Vĩnh Phú.
11. Trần Ngọc Thêm(1995),Cơ sở văn hóa Việt Nam,Trường Đại học Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh,Thành phố Hồ Chí Minh.
12. Ts. Phan Văn Tú(1999), Khoa học quản lý, NXB Văn hóa thông tin.
13. PGS. Hoàng Vinh (1997), Một số vấn đề bảo tồn và phát triển văn hóa dân tộc, NXB Chính trị quốc gia Hà Nội.

14. Trần Quốc Vượng (chủ biên) (2008), Cơ sở văn hóa Việt Nam, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
15. Báo cáo chính trị của BCH TW Đảng tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IV(1997) , NXB Sự thật, Hà Nội.
16. Báo cáo chính trị của BCH TW Đảng tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI(1987) – NXB Sự thật- Hà Nội.
17. Các pháp lệnh bảo vệ di tích lịch sử văn hóa của nước CHXHCN Việt Nam(1998).
18. Đảng cộng sản Việt Nam(1998),Nghị quyết Trung Ương V khóa VIII, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
19. Hiến pháp nước CHXHCNVN năm 1992 – NXB Chính trị quốc gia.
20. Luật di sản văn hóa(26/09/2001) , NXB Chính trị quốc gia.
21. Nhiều tác giả - Quản lý hoạt động văn hóa(1997)_ NXB VH TT Hà Nội.
22. Pháp lệnh bảo vệ và sử dụng di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh của nhà nước và chỉ thị số 20 của UBND tỉnh Vĩnh Phúc(1965).
23. Quyết định số 1706/2001/QĐ- BVHTT. Phê duyệt quy hoạch tổng thể bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh đến năm 2020.
24. Sở văn hóa thông tin Vĩnh Phúc : Bản quy hoạch tổng thể tu bổ tôn tạo di tích đền Tranh, tỉnh Vĩnh Phúc (2008)
25. Thông tư số 206/VH_TT(1986) của BVHTT về việc hướng dẫn thi hành pháp lệnh và sử dụng di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh.
26. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII(1992), NXB Sự Thật, Hà Nội.
27. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII(1996), NXB Chính trị quốc gia Hà Nội.
28. Văn kiện nghị quyết BCH Trung ương 5 khóa VIII(2001), NXB chính trị quốc gia.

29. Văn kiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 10 của BCH Trung ương Đảng, khóa IX(2003), NXB Chính trị quốc gia.